

ПОНЯТТЯ ГОТОВНОСТІ ДО ШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ У ДІТЕЙ З ООП

У статті висвітлюється проблема підготовки дошкільників з особливими освітніми потребами до навчання у школі, зроблено спробу визначити це поняття, його складові та наповнення роботи по його формуванню, визначено поняття психологічної готовності та його аспекти.

Ключові слова: діти з порушеннями, особливі освітні потреби готовність до школи, шкільна зрілість, психологічна готовність до навчання.

The article discusses the problem of preparing preschoolers with special lighting needs before starting at school, the test of understanding the understanding, yoga storage and work on yoga molding is determined, the understanding of psychological readiness and yoga aspects is determined.

Key words: disabled children, especially need light readiness before school, school age, psychological readiness before school.

Готовність дитини до школи це знання, навички та поведінкові патерни, які дозволяють дітям навчатися та досягати успіхів у школі. Безперечно, дуже добре, якщо дитина знає букви та може написати своє ім'я. Проте готовність дитини до школи не обмежується наявністю лише цих навичок. Для успішного навчання важлива здатність мислити, запам'ятовувати та концентруватися, коли цього вимагає ситуація.

Дослідження доводять: діти, що були готові до школи, зазвичай краще навчаються, а згодом так само легко досягають успіху у подальшому житті. І навпаки, діти, яких віддали до школи раніше, можуть переживати проблеми у навчанні: соціальну неадаптованість, розвиток залежної поведінки у підлітковому віці, страждання через низьку самооцінку [10].

Поняття „готовність до шкільного навчання” вперше було запропоновано Леонтьєвим О. За дослідженнями Басіна Е.О., Ельконіна Б., Кондратенка Т., Шилова Т.М., Шванчара Й.І., Федоровича Л.К. визначено, коли у дитини, майбутнього школяра, виявляється неготовність до навчання, то її можна визначити як одну з вагомих причин подальшого невстигання дитини. Сапогов Є.К. зазначає, що „одна з причин відставання у молодших класах – неготовність до навчання” [1, 4, 5].

Запорожець О.В. у своїх роботах відмічав, що готовність до навчання „є цілісною системою взаємозалежних якостей дитячої особистості, зокрема особливості її мотивації, рівня розвитку пізнавальної, аналітико-синтетичної діяльності, ступеня сформованості механізмів вольової регуляції дій тощо” [9].

У свою чергу Кравцова Г. і Кравцова О. ознаками психологічної готовності дошкільника визначають ставлення дитини до дорослого, ставлення дитини до самої себе і ставлення до однолітків [6].

На думку Ельконіна Д. і Венгера А., чи готова дитина у психологічному плані до навчання можна стверджувати у випадку коли [2]:

- дошкільник інтелектуально готовий до різних форм мислення;
- спостерігається бажання ходити до школи, мотивація здобувати нові знання;
- має здатність до вольовій готовності;
- спостерігається сформоване ставлення до вчителя, вміє спілкуватися з дітьми в групі, однолітками).
- має уявлення про соціальні і природні явища;

- дошкільник здатен до уяви, в тому числі - творчої;
- готовність до прийняття нової соціальної позиції – позиції школяра.

Поняття «шкільна готовність» включає фізіологічну, соціальну і психологічну готовність [11].

Аналізуючи фізичний розвиток старшого дошкільника з ООП, можна назвати кілька важливих моментів. У цей час відбувається інтенсивне збільшення росту та маси тіла. Змінюються пропорції тіла. Дітям важко довго переносити статичні навантаження. У них слабо розвинені дрібні м'язи рук, тому діти часто втомлюються писати. Недосконала нервова регуляція рухів, що порушує точність і швидкість виконання рухів, обумовлює труднощі завершення рухів по сигналу [8, 11].

Проаналізувавши різні літературні джерела можна дійти невтішного висновку про те, що фізичний розвиток дітей з ООП, які йдуть до школи має невисокий рівень, недосконалий, але за сприятливих умов навчання створює певну основу здатність до навчання у школі.

Психологічна готовність до школи - готовність до засвоєння певної частини культури, включеної до змісту освіти, у формі навчальної діяльності. Вона полягає насамперед у тому, що на момент вступу до школи в дитини мають сформуватися ті психологічні риси, які притаманні школяру. Їх формування можливе тоді, коли результатом розвитку у дошкільному дитинстві є причини цих характеристик [6, 11].

Мухіна В.С. докладно розглядає основні напрями психологічної готовності до школи. Вона виділяє такі аспекти готовності: бажання дитини стати школярем, виконувати серйозну діяльність, навчатися; достатній рівень вольового розвитку, наявність підпорядкування мотивів; відносна довільність пізнавальних процесів; достатній рівень розвитку пізнавальних процесів; наявність якостей особистості, які допомагають дитині увійти до колективу класу, знайти своє місце у ньому [7].

Нижегородцева Н.В. виділяє цілу низку навчально-важливих якостей. Вона поділяє їх на дві групи: базові та ведучі. До них належать [4]:

- за допомогою інструкції - регулювання діяльності;
- розвиток образного мислення;
- навички письма, креслення;
- здатність сприймати допомогу і реагувати на неї;
- вмотивоване навчання;
- наявність та розвиток логічного мислення.

Список провідних якостей на початку шкільного навчання практично збігається зі списком базових. Всі разом вони одночасно є базовими у розвитку старших дошкільнят.

Психологічна готовність включає мотиваційну, особистісну, вольову, інтелектуальну та інші види готовності. Мотиваційна готовність до шкільного навчання - це позитивне ставлення до школи, до навчання як до серйозної, складної, але необхідної діяльності [3].

На момент вступу до школи в дитини з ООП має бути сформована вольова готовність. Дитина повинна не тільки знати та виконувати правила шкільного розпорядку, скільки вміти контролювати себе на уроках, зосереджуватись на тому, що говорить вчитель [11].

Існує кілька думок щодо визначення інтелектуальної готовності до школи. Одні дослідники (Венгер Л.А., Марцинковська Т.Д., Венгер А.Л.) вважають головним досить високий рівень психічного розвитку, який зможе забезпечити довільне регулювання уваги,

пам'яті, мислення, що дасть дитині можливість читати, рахувати, вирішувати завдання про "себе", тобто у внутрішньому плані. Інші (Волков Б.С., Волкова Н.В.), більше уваги приділяють саме сформованості в дитини конкретних знань, умінь навичок [2, 4, 9].

Виходячи з цього, можна дійти невтішного висновку у тому, що успішне оволодіння шкільними знаннями можливе за наявності, як достатнього рівня розвитку психічних процесів, так і розвитку спеціальних навичок і умінь.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Божович Л.И. Психологические вопросы готовности ребенка к школьному обучению. / Под ред. А. Н. Леонтьева. – М., 1995. – С. 232-242.
2. Венгер Л.А. Об уровне развития детей, поступающих в школу. Дошкольное воспитание. – 1992. – № 8. – С. 33-38.
3. Головань Н.О. Особливості дітей шестирічного віку та їх діагностика. - К.: Освіта, 1990. - С. 152.
4. Готовність дитини до навчання /Упоряд. Максименко С.Д., Максименко К.С. - К.: Мікрос-СВС, 2003. - 94 с.
5. Ефімова С. Соціальна адаптація дітей з особливими потребами шляхом організації їхнього навчання. Львів.: Вид. центр ЛНУ І.Франка, 2004. – С. 111 – 115.
6. Кравцова І.І. Психологічна проблема готовності до школи. – К., 2000. – 205 с.
7. Мухина В.С. Возрастная психология: феноменология развития, детство, отрочество: Учебник для студ. вузов. - 4-е изд., стереотип. - М. – 307с.
8. Олійник В.Ф., Максименко С.Д. Емоційно-виховний розвиток першокласників. Навчання і виховання шестирічних першокласників. - К.: Освіта, 1990. – 468с.
9. Развитие социальных эмоций у детей дошкольного возраста / Под ред. Запорожца А.В., Неверовича Я.З.. – М.: Педагогика, 1986. – 228с.
10. Розвиток пізнавальних процесів дитини / упоряд. Максименко С.Д. К.: Мікрос-СВС, 2003. - 96 с.
11. Інклюзивна освіта і її розвиток в Україні: Науково-методичний збірник – К.: 2010 – 127с.

Рекомендує до друку науковий керівник доцент Ляшко В.В.